

108 J. V. SNELLMAN – J. W. G:SON SNELLMAN 4.I 1848

Uleåborgs LA, J. W. Snellman G:son arkiv

Käraste Broder!

Dig och de Dina tillönskar jag af hjertat fortfarande trefnad på nya året, såsom jag hoppas, att Eder intet nedslående träffat, sedan sednaste meddelande oss emellan. Min hustru lilla förenar sina välönskningar med mina.

10

Af min Svärfar hör jag, att Du sjelf varit vid fortfarande god helsa. Han beder mig tacka för brefvet och angående den erbjudna *Acre*s svara: att vin med detta namn här säljes till 6 R^ub^el B^an^co per kanna, att således sagde parti bör vara så extra godt, att hvar man kan finna skilnaden eller säljas till något lägre pris än härvarande. I sådant fall fall kan här åtgång vinnas, genom delning menar han, och beder Dig skicka vinet till markna'n.

Om Aftonbladet får jag fortfarande bedja. Jag hvarken erinrar mig priset eller, huru mycket för förledna år är betaldt. Jag tror att någon återstod af remissen till de kommissioner, Din hustru rara hade godheten uträtta, gick i afräkning för 1836. Var nu god och sänd med Ravander en lapp liten med underrättelser om Eder och om denna affär, så får jag med honom sända pengarne.

20

Min Jeannette och Hanna äro G^ud^vare L^ost friska tultor. Calle hoppas jag med Guds hjälp vill arta sig bra nog. Han går nu i H^ögre Elementarskolan och håller under ferien på med Italienska dubbla bokhålleriet för, den bekanta Bromander, som väl i Februari torde helsa på i Uleåborg. Sjelf trifves jag godt i mitt lilla hem, som fått dubbelt värde sedan min sednaste resa. Denna gick också lyckligt genom Tyskland och Belgien till Paris, hvarifrån öfver Havre till London, Sheffield och Hull – allt Dina gamla bekanta, dem jag fann temligen ruskiga. Med Engelskan hjälpte jag mig temligen godt.

30

Roligt vore att få se Dig med Gumma här till vår stora marknad; om ej ^(***) marknadsresan afskräckt Dig från förnyandet. Helsa Brodren Georg och Carolina kärt. Öfriga bekanta äfvenså om någon kommer ihåg mig.

Broderligen tillgifvet

J. V. S:n

Kuopio d. 4 Januari 1848.

40

109 J. V. SNELLMAN – J. J. TENGSTRÖM 6.I 1848 HUB, Kellgreniana

Kuopio den 6 Januari 1848.

Min Vördade Farbror!

Jag tackar hjertligast för sednaste kärkomna bref. Af dess innehåll har jag begagnat något för min Nekrolog, i förhoppning, att det af Farbror godkännes, då jag öfverhufvud icke afsett en panegyrik, utan en för läsaren upplysande framställning. Likaså bör jag uttrycka min fägnad öfver porträttets mottagande. Det är likt och barnsligt vackert. Äfven det har gifvit mig anledning att korrigera min framställning. Ett exemplar har jag lemnat till Kellgren, ett annat till Musikus Lagi, som

50

bad om dess erhållande. Han är f. d. skolkamrat till Robert, i öfrigt en för våra allmänna förhållanden deltagande ung man och delar allvarligt den allmänna saknaden – hvars allmänlighet t. o. m. öfverraskat mig.

Af Nekrologen sänder jag några särskildt aftryckta exemplar, då den genom sitt föremål bland den aflidnes vänner har flera afnämare än Litteraturbladet.

10 Sist men derföre icke mindre varmt och uppriktigt tackar jag för påminnelserna till mig. Två omständigheter vid dem hafva synnerligen lagt sig på mitt sinne: först deras stränghet; men än mer de loford, med hvilka Farbror ansett (det synes riktigt) ansett nödvändigt att omlinda dem.

20 Längesedan har jag sjelf afvetat, att mitt sinne börjat blifva bittrare, dock hellre i tillbakadragenhet, än i yttringar. Orsaken har jag också ansett vara min isolerade ställning, icke boningsortens, utan sträfvan- denas. Att deraf äfven kommer dessas »sätt och vis», är naturligt. En segrande åsigt, en lära, som allmännare erkännes, kan knappt mera med någon energi framställas. Men då den möter likgiltighet eller motstånd, är det klart, att dess bedrifvande i förhållande till dessa blir skarpt och retande.

Skulle jag kunna öfvertyga mig om dessa två saker: att vi ega »fred», och att mina åsigheter i hufvudsak delas af landsmän, så vore det icke blott slut med mitt sätt, utan troligen också med större delen af min skriftställare verksamhet.

30 Men vi hafva icke fred. Dock hafva vi icke heller strid. Af vår nationalitet tages blott ett stycke för hvarje dag, och vår råhet och vår natur är af den art, att detta sker utan all vår afsaknad. Ryska greker blifva våra embetsmän, Ryska språket är i våra läroanstalter det främsta bland dem, som läras. Finska läres obetydligt. Svenska icke alls. Nu väntas för skolorna Ryska till undervisningsspråk för historie och geografi. Flera auktoriteter korrespondera redan på Ryska. Så lotsverket, så Postverket, så Guvernörskansliet och öfriga Guvernör- embeten med detta. Teoretiskt är det klart, att alla bemödanden för detta ändamål skola göras. De inhemskes förtjenster häruti äro också de, som främst belönas. Det är allt naturligt. Ett rike såsom Kejsare- dömet kan icke i sitt sköte, in vid sin hufvudstad tåla fremmande språk, fremmande lagar, fremmande religion. Jag ber Farbror anmoda vän- nen F. C^{ygnæus} att gifva helt speciela upplysningar om planerna för

40 framtiden. Dessa äro helt och hållet oberoende af vårt görande och låtande. De, som säga: blott vi äro tysta, skall man glömma oss, dem anser jag för, fåvitskt folk, hvilka hvarken se, huru mycket på fyratie år skett, eller betänka, hvad som nödvändigt måste ske. Till det skedda tillägger jag ännu, att årligen allt mera jord faller i Ryssars händer, att all manufaktur och viktualie handel snart går öfver Petersburg, hvarföre de flesta handlande och bokhållare, ||ja många köpslagande bönder,|| redan äro Ryssar till språk, tänkesätt och seder. Men, som sagdt, det är sakens gifna gång.

50 Denna fortgång understöddes deraf, att vår bildning för hvarje dag blir allt mer och mer efter det bildade Europas. Min öfvertygelse är, att vi voro den sednare närmare 1809 än nu. Ju mera detta svalg förstoras, desto mindre blir det mot Östern. Hela vår samhällsställning 1809 var temligen lika med alla andra folks utom Engelsmännens; ty ingenstädes hade då ännu det nyare samhällsskicket slagit fast rot i sinnena. Nu stå vi ytterst och sist af alla stammar i Europa – knappt den Turkiska

undantagen. Vårt Universitet var äfven då ungefär detsamma, som de flesta öfriga. Med hvilka män besättas nu dess lärostolar?

Det är lätt medgifvet, att vi på dessa 40 år gått lika mycket fram, som på flera föregående lika långa tidskiften. Men det öfriga Europa har på sagde tid gått fram med steg, för hvilka historien saknar all jemförelse. Äfven detta måste vara. Sjelfva hafva vi vållat det genom ovana vid att hjälpa oss på egen hand. Dertill har man gjort väl icke allt, men mycket, för att hålla oss tillbaka.

Skall det få fortgå? Jag tviflar, att annorlunda sker. Och hålles dermed ut i »200 år», så tror jag knappt, en Lutheran mycket mindre en Finne lefver i Finland. Efter 50 år, menar man, skall det vara slut med Esthniska, Lettiska och Lutheranism i Östersjöprovinserna. Det är summa 150. Men högst antagligt synes, att alla vexlingar framåt blifva snabbare. Ju hastigare våra beherrskare utveckla sig, desto hastigare göra de en ände med oss.

Hvad är att göra? Vårt folk anar lika litet af framtiden, som det har något deltagande för, hvad som sker. Och häri ligger den största olyckan. Ty mindre betyder det, att en ringare del söker sin fördel vid skeppsbrottet, en annan klarseende af maklig egoism lägger händerna i kors. Det är blott för de förstnämnda, mot okunnigheten och den slöa likgiltigheten jag önskat vända mig,

Jag finner, att jag äfven bör åtaga mig »klenmodighetens» fel. Ty jag har ingalunda fast hopp om framgång. Det kan härvid vara likgiltigt, om jag försäkrar, att jag dock egt mod föredraga pligt framför fördel. Och denna pligt har jag ansett vara, att äfven hopplöst stå, der skickelsen ställt mig.

Till min klenmodighet bidrager, att öfverallt de små nationaliteterna synas gå under. Men jag kan ej begripa annat, än att de icke böra sjelfva räcka händerna dertill. Något kan kanske historien göra äfven med den lilla gnista, som uppflammar i deras dödsstund. Jag talar då icke om någon annan flamma, än den, som kan visa sig i striden på civilisationens fält. Endast medvetande finnes, kan äfven den ringaste mot den utifrån tvingande bildningsformen sätta den inre ovilja, som bevarar hans öfvertygelse och tänkesätt. Ett sådant medvetande öfver vår belägenhet ega vi icke. Långvarig underdånighet har förslappat vår håg, och intet har skett för dess väckande. Föga lärar också framdeles ske; då det blir svårare att stämma i ån, än i bäcken.

Kanske står jag isolerad i alla dessa åsigter. Det kan visst icke ursäktas min bitterhet utåt; men till en del förklara den. Hela min lefnadsställning har kanske gjort sitt till, jemte mina egna villor. Och jag tror mig dock kunna försäkra, att jag i mitt sinne älskar Gud och hela verlden.

Mest oroar mig Farbrors loford. Ty deraf ser jag, att öfvertygelsen om min fåfänga egenkärlek är allmän. Det är med den, som med min känsla för andra. I mitt sinne har jag städse jagat efter egenkärleken. Jag har tyckt, att jag väl haft reda på min skralhet, enskildt och som författare. Aldrig har jag försvarat mig mot kritiker – högst litet till och med i Saima, ehuru svar väntades och begärdes. Icke heller lärar någon hört mig tala om mina prestationer. Jag har temligen väl hållit reda derpå. Men jag har ofta stött genom häftigt sinne och intolerans mot andras åsigter; kanske också icke nog uppskattat *deras förtjenst*. Det är allt att arbeta på dettas upphjelpande, ehuru man ofta tycker, att det knappt lönar mödan för den lilla tid, som återstår.

Till upplysande af förhållandet med Nervander, hvilket närmast gifvit anledning till detta, kunde åtskilligt sägas, hvilket dock hellre kan

vara osagdt. Tryggt kan jag förklara, att harmen öfver, hvad jag anser för hans skralhet, här är det enda. Han kan anse mig för oklok, ja för en narr; men jag vet det väl, att han sjelf hellre skulle antagit en utmanande och uppmanande ställning, om den kunnat förlikas med hans öfriga planer. Också vet jag, att han icke skall kalla mig för narr rätt och slätt. Ty det lilla af god vilja hos mig känner och erkänner han bättre än någon annan. När han fördömde mitt bemödande, gjorde han det blott sig till försvar. Men just detta ligger emellan oss, att han mot mig behöfver försvara sig. För min del hade jag dervid blott
 10 uttryck för min stora förbittring. Den är nu mera icke i behof af dylikt; men den finnes, sådan den måste vara, så länge jag tror, att N«ervander» behöfver samma sagda försvar.

Förlåt nu mig, att jag härom talat så mycket. Men alldeles utan svar borde jag väl icke lemna de vänskapsfulla påminnelserna. Var öfvertygad, att jag »godt tål vid» dem, och att jag uppriktigt erkänner, hvad jag erkänt – äfven medger något mera, som min egoism hindrat mig att se. Det enda, som gjort mig ondt, var de nämnda loforden mellan tadlet. Ett försvar som detta är alltid litet sorgligt.

20 Med varmaste tillgifvenhet önskar jag Farbror och Familj ett tröstande nytt år. Lifvet har lyckligtvis icke råd på många sådane sorger, som det förflutna bragte, och hvarje nytt år lägger sin sofring kring vårt inre.

Icke utan liten oro tänker jag dock på Farbrors tjenstledighet. Vid så stränga vanor som Farbrors måste afbrottet blifva mycket kännbart. En Universitets historie från 1809 vore troligen ett kärt arbete såsom fortsättning af de förra. Med hänsyn till öfriga landets förhållanden och Universitetets inflytande på dessa skulle en sådan historie äfven vinna stor publik. Jag talade dock nästan mot öfvertygelse, då jag sade »kårt arbete». Ty efter min tanke har denna period mindre glada
 30 företeelser i öfvervägande antal att uppvisa. Mindre gagneligt skulle dock arbetet icke blifva derigenom. Rättelse skulle det i hvarje händelse meddela åt dagens opinioner. Ursäkta nu mitt förslagsmakeri, som säkert är obehöfligt. Med min helsning förenar min hustru sin ödmjuka Nyårsönskan.

Vördnadsfullt och tillgifvet
 Joh. Vilh. Snellman.

40 **110 TÄNK, HURU HASTIGT LIFVET GÅTT ...**
HUB, JVS handskriftssamling

Tänk, huru hastigt lifvet gått,
 Till fyllda tjugu år!
 – En flygtig dröm den varit blott
 Din dröm i doft och vår.

50 Än tjugo Du med samma håg
 Du vexling skåda skall.
 Och tjugo än – som strömmens våg
 Flyr hän med hastadt fall.

Så är ock lifvets höst förbi,
 Och vinterns kulna vind
 Sitt första silfver snögat i